

Gerben Rypma komt tot leven in Teatskehûs

In het atrium van het Teatskehûs in Blauwhuis herleefde gisterochtend schilder en dichter Gerben Rypma. „Hy wie in man fan net folle wurden, altyd yn gedachten.”

Bauke Boersma

Blauwhuis | „Wie wil er iets over Gerben Rypma vertellen?” Candida van Delft, activiteitenbegeleidster van het verzorgingshuis in Blauwhuis, kijkt om zich heen. Voorzichtig gaan er een paar handen omhoog. „Kom maar even naar voren, naar de microfoon. Dan kunnen we het beter verstaan”, zegt Van Delft.

Een praatochtend, dat is de naam die de activiteitenbegeleidster aan de bijeenkomst in het atrium van het Teatskehûs heeft gegeven. Het is haar bedoeling om bewoners verhalen te laten vertellen over Gerben Rypma, een bekende naam in de omgeving van Blauwhuis. Een stuk of vijftien bewoners hebben zich in het atrium verzameld. Tussen hen in zitten circa tien andere belangstellenden.

Van Delft is op het idee van de praatochtend gekomen, als onderdeel van de tentoonstelling over Rypma in het Teatskehûs. De expositie werd een tijdje geleden al geopend. Aan de muren in het atrium hangen schilderijen van Rypma, die voor de gelegenheid zijn afgestaan door particulieren.

Daarnaast zijn er vitrines ingericht met foto's, schilderbenodigdheden en persoonlijke huisraad van de schilder en dichter, die in 1878 op een boerderij bij Westhem werd geboren en in 1963 overleed in het Theresia gesticht, de voorloper van het Teatskehûs. Uit zijn persoonlijk bezit zijn onder meer zijn briljetje en fotocamera tentoongesteld.

Maar op deze maandagmorgen staan de verhalen en herinneringen centraal. Sietske Huitema is de eerste

die aan het woord komt over Rypma, haar oud-oom. „No sjoch”, begint ze. „Ik makke dus de keamer fan Gerben yn it Theresia skjin. It wie in hiel lyts keammerke. Dêr koe hast neat yn. Yn ien fan de lytse kastjes fûn ik tusken de rommel in Mariabyldsje. As jo it moai fine, nim it mar mei nei hûs, sei Rypma. Dat ha ik dien, en ik ha it byldsje noch altyd. Ik ha it hjoed meinnommen. Sjoch, hjir is it.”

Schilderijlistjes

Huitema is niet de enige die een tastbare herinnering aan Gerben Rypma in huis heeft. Dominicus Bootsma heeft twee schilderijen van de schilder in zijn kamer in het Teatskehûs hangen. Hij vertelt dat hij door Rypma was gevraagd om schilderijlistjes te maken.

„Hy koe se leau ik net mear út de fabryk krije. Ik makke dy listjes foar him, en in skoft letter frege er my om in briefke mei de priis. Ik joech him in leech briefke en sei: jo moatte sels mar wat ynfolje. Doe wist er it wol. Op in dei kamen wy thús. Foar de doar lei in pakje en dêr sieten twa prachtige skilderijen yn. Se hingje noch altyd boppe it bêd. Ik wurd der alle marnen mei wakker en dan tink ik efkes oan Gerben Rypma.”

Johannes Rypma schetst het karakter van zijn oud-oom. Volgens hem was Gerben Rypma een zwijgzame man, die het liefst op zichzelf was. „It wie in wat iensume man. Altyd yn gedachten fersonken oer syn skilderijen en gedichten.”

Gerben Rypma rookte sigaartjes en pruimde tabak. Johannes vertelt dat zijn oud-oom het roken maar moeilijk kon laten. Af en toe stak hij zelfs in de kerk een sigaartje op. „Hy siet altyd yn in tsjuster hoekje. Soms seagen wy yn dat tsjuster in re-

Activiteitenbegeleidster Candida van Delft praat met bewoners van het Teatskehûs over Gerben Rypma. Foto: Simon Bleeker

ad puntsje. Dan wie Gerben ûndogens.” Toen het roken in de kerk eens ter sprake kwam, had de schilder zijn woordje klaar. „It is wier. Wy ha hjoed mei fjoer bidden.”

Rypma woonde na het overlijden van zijn ouders in een klein huisje aan de Aldegeaster Brekken. In 1939 liep hij een zware longontsteking op. Na een verblijf in het ziekenhuis be-

gon hij zichzelf te verwaarlozen. Rypma kreeg een kamer in het Theresia gesticht en bleef daar wonen tot zijn dood.

Ook in zijn kleine kamer in het verzorgingshuis bleef hij schilderen. In de kamer hing dan ook een doordringende verflucht. Rypma schilderde vrijwel altijd landschappen in een realistische, wat roman-

Soms seagen wy yn dat tsjuster in read puntsje. Dan wie Gerben ûndogens

tische stijl. Hij maakte ook wel portretten.

Na twee uren sluit activiteitenbegeleidster Van Delft de praatochtend af. Ze is tevreden, zegt ze na afloop. „De mensen die verhalen over Gerben Rypma hebben verteld, vertelden eigenlijk ook over zichzelf. Over hun eigen leven en geschiedenis. Dat is heel waardevol.”